

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בלק

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כג

(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושבעים לבריאה
שישים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח
מאתיים וחמשים שנה להסתלקות הילולא של הבעש"ט ז"ע

לזכות

הרה"ת ר' אלי' שיחי ניומאן

לרגל יום ההולדת שלו ביום ח' תמוז

לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק,
ומתוך בריאות הנכונה, ולשנת ברכה והצלחה בגוו"ר

*

נדפס ע"י זוגתו

מרת שושנה ברכה שתחי' ניומאן

ומשפחתם שיחיו

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".

מעייני חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הגדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלת קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים התנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

החזקה⁸, ש"נבא בשני המשיחים במשיח

הראשון שהוא דוד .. ובמשיח האחרון –

ואם כך, מהו הקשר בין הברכות והנבואות

הללו לבין בלק, ששנא את ישראל וחפץ להרע

להם? הוא לא היה יותר מאשר גורם חיצוני

שהוביל את בלעם לענין זה.

ב. קריאת השם „בלק” –

חשיבות והנצחה

לכאורה, ניתן היה להשיב על השאלה

הראשונה, שזהו בדומה לדין לגבי איסור

הזכרת שם עבודה זרה – „ושם אלקים אחרים

לא תזכירו...⁹ – ש„כל עבודת כוכבים

הכתובה בתורה מותר להזכיר שמה¹⁰. וכך

בענינינו, שהאיסור „דלא מסקינן בשמייהו

(של רשעים)“ אינו חל על שם שכתוב

בתורה¹¹.

אך בכל זאת יש להבין: הסבר זה שולל רק

את האיסור, שלגבי שם רשע הכתוב בתורה

אין חל איסור להזכירו. אך אין זה הסבר

המחייב להשתמש בשם זה, ומדוע, אפוא,

נבחר דוקא שמו של הרשע „בלק¹²?

קשה יותר להבין זאת לפי דעת בעלי

התוספות, אשר על הפסוק¹³ „דבר אל בני

ישראל... ויחנו... לפני בעל צפון” הם

א. שמה של הפרשה – בלק

כבר דובר פעמים רבות! אודות שמות

הפרשות, אשר משום שנקבעו לפי מנהג

ישראל, ומנהג ישראל תורה הוא, הרי הם

שמות תורניים.

לפי זה קשה בפרשתנו: נאמר בגמרא² שאל

לאדם לקרוא לבנו בשמו של רשע („שם

רשעים ירקב³ .. דלא מסקינן בשמייהו”) ואם

כן, כיצד נקראת פרשה בתורה בשם „בלק⁴,”

אשר היה רשע, עד כדי כך, שכדברי חז”ל⁵,

הוא שנא את ישראל „יותר מכל שונאים”?

אין לתרץ שקביעת שם זה הוא מחוסר

ברירה, כביכול, משום ששם הפרשה נקבע

לפי תחילתה, שהרי, להיפך, לפי זה מתגברת

התמיהה, מדוע אין הפרשה נקראת במילה

הראשונה שבה – „וירא”, כשמות הפרשות

„וירא” (ר’ קמוצה), „ויצא”, וכדומה.

כן יש להבין: שמה של הפרשה, כשמו של

כל דבר בלשון הקודש⁶, מבטא את תוכנה.

ובענינינו, רוב הפרשה עוסקת בעניני בלעם

ונבואותיו, וכן תופסות את המקום מבחינת

החשיבות בתוכן – ברכות בלעם לישראל, שהן

נעלות מאוד, ויותר מכך: נבואותיו כוללות גם

את הנבואה על „אחרית הימים⁷,” ובמיוחד,

כפי שהרמב”ם מרחיב ומפרט בספרו „היד

(8) הל’ מלכים פי”א ה”א.

(9) משפטים כג, יג. מכילתא (ופרש”י) שם. סנהדרין סג,

(1) ראה לקו”ש [המתורגם] ח”ה ע’ 58 ואילך, וש”נ.

(2) יומא לת, ב ובפרש”י שם.

(3) משלי י, ז.

(4) ראה בארוכה ע”ד שם „קרח” – לקו”ש [המתורגם] ח”ח

ע’ 118 ואילך. לקו”ש [המתורגם] ח”ח ע’ 203 ואילך. שיחת

ש”פ קורח תש”מ.

(5) תנחומא פרשתנו ב.

(6) שער היחוד והאמונה פ”א.

(7) פרשתנו כד, יד.

(10) סנהדרין שם.

(11) כ”כ החיד”א בשו”ת יוסף אומץ ס’ יא (הובא בשד”ח

כללים מע’ הרי”ש כלל מא. ושם הביא מס’ נחמד למראה

דמותוספות (יומא שם. כתובות קד, ב) לא משמע כן, ע”ש).

וראה לקמן הערה 47.

(12) ראה עד”ז לקו”ש ע’ 337-8 (לענין שם „תמוז”).

(13) בשלח יד, ב.

ולכל לראש המחשבה וההתבוננות לידע ולהכיר שעומדים כבר בהכניסה לימות המשיח, הנה זה בא, כיון שכבר כלו כל הקיצין, וכבר עשו תשובה, וסיימו כל עניני העבודה בשלימות, ככל פרטי הדברים האמורים לעיל] – כי, היסח הדעת פירושו, למעלה מן הדעת, היינו, שלאחרי שענין זה חודר בדעתו (ע"י המחשבה וההתבוננות כו'), ה"ז נעשה אצלו באופן שב(היסח ו)למעלה מן הדעת.

ובנוגע לפועל – למרות ה"שטורעם" שבדבר בתקופה האחרונה בשנה זו, תהא שנת נפלאות אראנו, לאחרי ראיית הנפלאות המעידות שזוהי ה"שנה שמלך המשיח נגלה בו", רואים שישנו קושי (עס קומט אן שווער") להחדיר ההכרה וההרגשה שעומדים על סף ימות המשיח ממש עד שיתחילו, "לחיות" בעניני משיח וגאולה. . והעצה לזה – ע"י לימוד התורה בעניני משיח וגאולה, כי, בכח התורה (חכמתו של הקב"ה שלמעלה מהעולם) לשנות טבע האדם, שגם כאשר מצד הרגש שלו נמצא עדיין ח"ו מחוץ לענין הגאולה (כיון שלא יצא עדיין מהגלות הפנימי), הרי ע"י לימוד התורה בעניני הגאולה מתעלה למעמד ומצב של גאולה, ומתחיל לחיות בעניני הגאולה, מתוך ידיעה והכרה והרגשה ש"הנה זה בא".

(משיחות ש"פ בלק, י"ז (טוב) תמוז תנש"א)

9) תניא אגהיק (קה, ב).

10) ראה דרוזיל עה"פ לאיל גומר עלי (ירושלמי כתובות פ"א ה"ב. וש"נ. והובא להלכה בש"ך (ושר"ע אדה"ז) י"ד סקפ"ט סק"ג (סק"ג).

שואלים, האיך אמר לו שיחנו על הים לפני בעל צפון, והא אמרינן¹⁰ אסור לאדם לומר לחבירו המתן לי בצד עבודה זרה פלונית – והם משיבים, שהאיסור חל דוקא לאדם, אך לא לקדוש-ברוך-הוא¹⁴.

ולכאורה, תמוה, כשאלת ה"אחרונים"¹⁵: הרי ההלכה היא שאת שמה של עבודה זרה הכתוב בתורה מותר להזכיר¹⁶, ואף "אדם", כדלעיל¹⁷?

הכרחי, אפוא, להבחין ולומר, שההיתר להזכיר שם עבודה זרה שכתוב בתורה קיים דוקא כאשר ההזכרה היא סתמית, ללא צורך וחשיבות, אבל הזכרה שהיא לצורך כלשהו, כגון "המתן לי בצד עבודה זרה פלונית", אשר על-ידי כך הוא "נותן בה ממשות"¹⁸ אסורה אפילו לגבי עבודה זרה הכתובה בתורה¹⁹.

ולפי זה קשה יותר: כיצד נקבע השם "בלק" כשמה של פרשה בתורה, שזהו בודאי

14) כ"ה בדעת זקנים (בתי' הא'). ובתוס' הדר זקנים נשאר בצ"ע.

15) אור שמה הל' ע"ז פ"ה ה"א. הגהות הרי"ף פערלא לתוס' הדר זקנים (נדפסו בחומשים, "מקראות גדולות" הוצאת שוליונגער, כרך ששי).

16) וביותר תמוה, שהרי דין זה (דאם כתובה בתורה מותר) בסנהדרין שם, הוא בהמשך להדין שהובא בבעה"ת שם דאסור לאדם לומר לחבירו המתן לי כו'.

17) עפ"מ"ש בשאלות (נעתק לקמן הערה 24) דכל ההיתר הוא לאחרי שהזכרה בתורה (דהתורה הוציא אתה מכלל האיסור) – אפ"ל שקושייתם היא משום שעדיין לא נאמר, "בעל צפון" בתורה, וזה גופא היא שאלתם – איך אמר כן הקב"ה (ובמילא נכתב כן התורה)? וע"ז מתרצים שאצל הקב"ה לא שייך מלכתחילה האיסור.

אבל לפי טעם היראים (שהובא לקמן סעיף ד) דע"ז הכתובה בתורה, ודאי נתבטלה, וכש"כ לטעם הוהר (שהובא ביערות דבש ח"ב דרוש שני) שע"ז הכתובה בתורה יש להם צד קדושה (ע"ש), לכאורה אין מקום לקושייתם.

18) עיין הקס"ד דהרא"ש, ל' הטור יו"ד סקמ"ז וכפ"י הדרישה ובט"ז שם שכתב: ורבותא זו יותר פשיטא. ולהעיר ממנ"ח (מצוה פו) דהא דלוקין רק בגורר ומקיים כי זו הוכרה שהיא כבוד להע"ז ולכן הוא לאו גמור.

19) דהאם בשביל שהזכר שם ע"ז בתורה מותר ליתן בה ממשות?! והא שלא נמצא חילוק זה בפוסקים, י"ל משום דס"ל הטעם דכבר נתבטלה, או ע"ד לקמן הערה 48.

ענין של חשיבות, ובמיוחד כאשר על-ידי כך מונצח השם לתמיד, כי התורה היא נצחית?

ג. הטעם לאיסור הזכרת שם ע"ז אינו חל לגבי הקב"ה

כדי להבין זאת יש להקדים ולבאר את התירוץ של בעלי התוספות שהזכר לעיל, שאיסור הזכרת שם עבודה זרה הוא "דוקא לאדם אבל לא לקדוש-ברוך-הוא". והרי, לכאורה, תמוה הדבר:

הרי הסיבה לאיסור היא כדי לא לקבוע בכך ממשות לעבודה זרה, ואם כך מהו ההבדל אם השם מוזכר על-ידי בשר-זודם או על-ידי הקדוש-ברוך-הוא? ואדרבה, דיבורו של הקדוש-ברוך-הוא נותן יותר תוקף לדבר מאשר דיבורו של אדם, כמאמר חז"ל²⁰ – דיבורו של הקדוש-ברוך-הוא חשיב מעשה.

במבט ראשון נראה, שכוונת בעלי התוספות היא, שלגבי הקדוש-ברוך-הוא בלתי אפשרי איסור כלל, כפי שמביאים בעלי התוספות דוגמא מכך ש"הקדוש-ברוך-הוא יושב ודן את כל העולם אפילו בשבת... אף-על-פי שלישראל אסור" – אך הדבר אינו ברור כלל, כי על הפסוק²¹ "מגיד דבריו ליעקב..." אומרים חז"ל²², ש"מה שהוא עושה אומר לישראל לעשות ולשמור".

והכרחי להסביר לגבי דברי ה"תוספות" שלגבי הקדוש-ברוך-הוא אין מתאים הטעם לאיסור²³ של הזכרת שם עבודה זרה.

20) ב"ר פמ"ד, כב. ועוד.

21) שמור"ר פ"ל, ט.

22) תהלים קמו, יט.

23) ראה שמור"ר שם גבי איסור שבת. וראה לקו"ש ח"א ע' 68 ואילך. וש"ל.

ד. הזכרת שם עבודה זרה בתורה – הבעת אפסותה

ניתן להסביר זאת לפי דברי ה"יראים"²⁴ אודות הסיבה לכך ש"עבודת כוכבים הכתובה בתורה מותר להזכיר שמה" – "כיון שהתורה הזכירה ודאי נתבטלה". ולכן אין סיבה לאסור את הזכרת שמה.

אבל כשלומדים הסבר זה בפשטות אין מובן: הא מנא לן – מנין ההוכחה לכך שמשום ש"התורה הזכירה" הרי "ודאי" ש"נתבטלה"²⁵? יותר מכך: אנו מוצאים אלילים מסויימים המוזכרים בתורה ולא נתבטלו²⁶. לדוגמא: "בעל פעור" המוזכר בפרשתנו²⁷, אך למרות זאת לא נתבטל²⁸.

ויש לומר, שמשמעות דברי ה"יראים" היא, שהעבודה הזרה "ודאי נתבטלה" אצל היהודי שהזכיר אותה, שרצונו האמיתי של כל יהודי²⁹, הוא לקיים את כל ציווי התורה:

כשם שהתורה מזכירה את שמות האלילים ועניניהם כדי להראות את אפסותם והיותם

הבל ואין בם מועיל³⁰ וממש, וכדי להוכיח את הטעות של עובדי העבודה זרה –

בהזכירה כיצד האלילים לא הועילו לעובדיהם, כגון "אבדת עם כמוש"³¹; או על-ידי תיאור מצב שכאשר עבדו ישראל עבודה זרה הם נענשו, כמסופר בסוף פרשתנו, שהמעשה של "ויצמד ישראל לבעל פעור"³² גרם למגיפה בישראל³³, וכדומה³⁴ –

ויוצא, שהזכרת שם עבודה זרה בתורה גורמת לביטול החשיבות של העבודה הזרה, ולהיפך – הזכרה זו מדגישה את השקרויות של העבודה הזרה.

– כך גם אצל ישראל: כאשר יהודי מזכיר שם של עבודה זרה הכתוב בתורה – הוא מזכיר זאת בתוכן ובהקשר ששם זה כתוב בתורה – ההיפך ממתן חשיבות וממשות לעבודה זרה, ולכן אליל זה, שהתורה הביעה את אפסותו באופן ברור, "ודאי נתבטלה" אצלו³⁵, ולכן ממשיך בעל ה"יראים" ואומר – "מאותה טעם שהתורה מזכרת אותה (כדי להביע את אפסותה) אנו רשאין להזכירה"³⁶.

ויש לומר, שזאת בדומה להלכה³⁷, ש"מותר

(24) סי' עה (בהשלם – סי' רמה. ובשינוי לשון).

בשאלות יתרו (סוף שאילתא נב) כתב, "הואיל ומשתי למקרי' בתורה אישתי", היינו שהתורה הוציאה מכלל האיסור. וראה גם המשך לשון היראים שם ובתועפת ראם שם (אבל ראה לקמן בפנים). לבוש יו"ד סקמ"ז ס"ד. ולהעיר שמתוד"ה שלא (סנהדרין שם) משמע דלא כהיראים, שהרי כתבו דגם ע"ז הכתובה בתורה, לנדוד ולקיים אסור" (אבל עפ"ש לקמן בפנים י"ל דכ"ה גם להיראים, כי באופן זה מוכח שהע"ז לא נתבטלה אצלו).

(25) אלא שבוה י"ל שהוא מכיון ד,מה שהוא עושה אומר לישראל לעשות ולשמור" (כנ"ל).

(26) כמו שהקשה בשו"ת חות יאיר סי' א (השגה י"א וי"ב).

(27) כה, ג. שם, ה.

(28) ראה משנה סנהדרין (ס, ב), "הפוער עצמו לבעל פעור". ושם (סד, א) מעשה בפועל.

ולהעיר מיהושע כב, יז. תוד"ה מפני סוטה יד, א. ספרי פינחס כה, יג. סנהדרין פב, ב. וראה אוה"ת משפטים ע' א"טו ואילך. לקו"ש [המתורגם] ח"ד ע' 309. לקו"ש [המתורגם] ח"יח ע' 323-4. וש"נ.

(29) רמב"ם הל' גרושין ספ"ב.

(30) ירמ' טז, יט.

(31) חוקת כא, כט.

(32) כה, ג.

(33) ראה פינחס כה, יח: המגפה על דבר פעור.

(34) וראה גם הדוגמאות שהובאו בנגמרא (סנהדרין שם. טושו"ע יו"ד שם) – "כרע בל קורט נבו (ישע' מו, א), "העורכים לגד שולחן" (שם סה, יא. וממשיך (שם יב) "ומניתי אתכם לחרב ג'").

(35) ולהעיר מלבוש יו"ד שם (ס"ה) ד, מותר לומר לגוי אלקיך יהי בעורך .. שאין זה אלא דרך התלוצצות בעלמא".

וראה לקמן בפנים ובהערה 37.

(36) עפ"ז יומתק הא שבטושו"ע יו"ד שם לא כתבו (רק) "כמו בל נבו גד" (ע"ד לשון הרמב"ם הל' ע"ז ספ"ה), כ"א העתיקו הכתובים שבהם נזכרו שמות אלה – לרמוז, שההיתר להזכירם הוא מפני שאופן הזכרתם הוא כמו שזכרו בתורה (ששם מודגש ביטולם, כנ"ל הערה 34).

(37) סנהדרין שם. טושו"ע שם ס"ה. – וע"פ המבואר בפנים יומתק הא שב' הדינים (דמותר להזכיר ע"ז הכתובה בתורה, ומותר להתלוצץ בע"ז) באים בהמשך זל"ז.

התחלת ימות המשיח, על סף התחלת הגאולה, ותיכף ומיד המשכתה ושלמותה.

. . . כיון שעומדים על סף הגאולה שבאה תיכף ומיד ממש, מובן, שלימוד הלכות בית הבחירה בשנה זו צריך להיות באופן אחר לגמרי. . . ועוד ועיקר – שהלימוד הוא מתוך ידיעה והכרה בוודאות גמורה שאין זה "הלכתא למשיחא", כי אם, הלכה למעשה בפועל ברגע שלאח"ז, כיון ש"מקדש העתיד שאנו מצפין בנוי ומשוכלל (כבר עתה למעלה, ותיכף) יגלה ויבוא משמים" ברגע כמימרא!

וע"ד המדובר בתקופה האחרונה, בנוגע להוספה המיוחדת בלימוד התורה בעניני גאולה ומשיח – לא (רק) בתור "סגולה" למהר ולקרב ביאת המשיח והגאולה, אלא (גם) בעיקר כדי להתחיל "לחיות" בעניני משיח וגאולה, "לחיות עם הזמן" דימות המשיח, ע"ז שהשכל נעשה ממולא וחדור בהבנה והשגה בעניני משיח וגאולה שבתורה, ומהשכל מתפשט וחדור גם ברגש הלב, ועד להנהגה בפועל במחשבה דיבור ומעשה באופן המתאים לזמן מיוחד זה, שעומדים על סף הגאולה, ומראים באצבע ש"הנה זה (המלך המשיח) בא".

ויש להוסיף בביאור הצורך והמעלה דלימוד התורה בעניני משיח וגאולה ובנין ביהמ"ק השלישי ככניסה להתחלת ימות המשיח – ובהקדמה:

אף שאמרו חז"ל ש"משיח בא, בהיסח הדעת", אין זה בסתירה ח"ו למחשבה והתבוננות באופן של "דעת" ("שמקשר דעתו בקשר אמיץ וחזק מאד ויתקע מחשבתו בחזק") בעניני משיח וגאולה

(5) פרשי' ותוס' סוכה מא, סע"א. ועוד.

(6) לעיל ע' 40. ועוד.

(7) סנהדרין צז, א.

(8) תניא ספ"ג.

הוספה

בשורת הגאולה

ל.

ע"פ כל הסימנים שבדברי חז"ל אודות דרא דעקבתא דמשיחא, דורנו זה הוא דור האחרון של הגלות ו(במילא) דור הראשון של הגאולה. . ובכל זה ניתוסף עוד יותר ע"י שלימות העבודה דהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה בחצי כדור התחתון (כתוצאה מהגאולה די"ב-י"ג תמוז) במשך יובל שנים, אשר, אם בהתחלת תקופה זו יצא כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בהכרזה, "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה", והעיד שכבר סיימו כל עניני העבודה, וצריכים רק, "לצחצח הכפתורים", ויתירה מזה, שכבר סיימו גם, "צחצוח הכפתורים", וצריכים רק לעמוד הכן (עמדו הכן כולכם!) לקבל פני משיח צדקנו, הרי בסיומה של תקופה זו, בודאי ובודאי ללא כל ספק וספק ספיקא שכבר הגיע זמן הגאולה, ובלשון חז"ל, "כלו כל הקיצין" וגם ענין התשובה (כהמשך המאמר, ואין הדבר תלוי אלא בתשובה") הי' כבר בשלימות.

... וחידוש נוסף בדורנו זה גופא – בשנה זו:

נוסף לכך שנמצאים בסמיכות ממש לגאולה האמיתית והשלימה, הרי, שנה זו היא, "תהא) שנת נפלאות אראנו" (כהר"ת דמנין השנה שנתפשט בתפוצות ישראל), השנה שבה יקויים היעוד, "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", וכבר ראו בפועל, "נפלאות" המעידים שזוהי ה, שנה שמלך המשיח נגלה בו, ועד ל, שנה שמלך המשיח בא. . והוא משמיע להם לישראל ענוים הגיע זמן גאולתכם" (כדברי הילקוט שמעוני), ועד להכרזה ש, הנה זה (המלך המשיח) בא", שכבר בא, היינו, שעומדים כבר על סף

(1) סנהדרין צז, ב.

(2) מיכה ז, טו.

(3) ישעיהו רמז תצט.

(4) שה"ש ב, ח ובשהשיר עה"פ.

לקוטי

בלק

שיחות

להתלוץ בעבודה זרה³⁸, כי הזכרת שם עבודה זרה באופן זה גורמת להיפך ממתן חשיבות לעבודה זרה, ועל ידי כך מבזים את העבודה הזרה.

ה. הזכרת שם ע"ז על-ידי הקב"ה מבטלת אותה

לפי זה מובן מדוע אומרים בעלי התוספות שאיסור הזכרת שם עבודה זרה הוא "דוקא לאדם אבל לא לקדוש-ברוך-הוא":

כאשר אדם מזכיר שם של עבודה זרה הרי זהו רצונו להזכירה, ובמיוחד כאשר הזכרה זו היא לצורך כלשהו³⁹, ובכך ניתנת חשיבות לעבודה הזרה, אך מצד הקדוש-ברוך-הוא אין מקום חסוֹשֵׁלוֹם לטעות של עבודה זרה.

ואדרבה, בעצם העובדה שהקדוש-ברוך-הוא – אלקים אמת, אומר את שם העבודה הזרה, או על-ידי כך שהשם מוזכר בתורת אמת, על ידי זאת מתבטלת העבודה הזרה, כי דיבור וגילוי האמת מבטל ושולל אפילו אפשרות כלשהי של שקר של עבודה זרה.

ויש לומר, שמסיבה זו נבחר דוקא הסימן של "לפני בעל צפון". שהרי, לכאורה: אמנם, "ודאי נתבטלה", אך בכל זאת אין זו לשון נקיה? אלא בעצם הזכרה זו מתגלה ומתבטל השקר של בעל צפון, וכך מתבטל גם מה שהשקר של העבודה הזרה הטעה לפני כן בעולם⁴⁰.

ובדומה לכך גם אצל יהודי: כאשר הוא

מזכיר שם של עבודה זרה הכתובה בתורה, באופן שבו היא כתובה בתורה⁴¹, הוא מזכיר ומדגיש בכך את ביטול העבודה הזרה.

בכך ניתן להסביר את הסיפור המובא¹⁰ אודות אמורא אשר הזכיר שם של עבודה זרה ויחד עם זאת הסביר שמותר לו לעשות זאת משום ששם זה כתוב בתורה. והרי, לכאורה: לשם מה יש להזכיר שם של עבודה זרה, אף אם מותר לעשות זאת, אם ההזכרה היא ללא שום תועלת ותכלית?

אך ההסבר לכך הוא, כדלעיל: האמורא, שכל מהותו היא תורה, ראה מצב⁴² בעולם⁴³ (בקעה מצא⁴⁴) הדורש ביטול של עבודה זרה. ולכן, אין זה היתר בלבד – "מותר להזכיר" – אלא יש בכך תועלת וצורך. הזכרת העבודה הזרה על-ידי האמורא היא כהזכרה על-ידי התורה⁴⁵ המבטלת את העבודה הזרה, כדלעיל.

1. "בלק" בתורה – לגנאי

ויש להסביר באופן דומה את קריאת הפרשה בשם "בלק", למרות ש"לא מסקינן בשמייהו":

כשם שכאשר התורה מספרת אודות בלק הרי זה כדי להדגיש כיצד התבטלה מחשבתו

(41) היינו שמודגש באמירתו שה"ע הכתוב בתורה; משא"כ הזכרת שם ע"ז סתם כשהיא לצורך, הרי אדרבה, נותן בה ממשות ואסור גם אם כתובה בתורה (לדעת בעה"ת, כנ"ל סעיף ב).

(42) וכן ה"ל כשבאו לפני בעל צפון שטעו המצרים שיעכב וכו' – ולכן הוצרך להזכירו כדי לבטלו.

(43) ע"ד שלפני פורים צ"ל זכירת עמלק בכדי להזכיר מזה תמחה את זכר עמלק. וראה לקמן הערה 48.

(44) עירובין ו, א. וש"נ.

(45) ובפרט שהשם ע"ז שהזכיר ה"ע" הכתוב, כרע בל קורס נבו", שבוה, שב לצחוק על הפסילים" (רד"ק ומצור"ד ישע"י שם).

ותוספת ברכה⁵¹ לישראל, בברכות נעלות ביותר⁵².
ולכן נקראת הפרשה בשם „בלק“, כי באמצעותו ועל-ידי שכירתו את בלעם נגרמה התעלות לישראל.

ח. נבואת בלעם ואחרית הימים

ויש לומר שזהו גם אחד מן ההסברים לכך שנבואת בלעם היא אחת מהנבואות בחומש⁵³ המדברות באופן גלוי אודות „אחרית הימים“, ונבואה זו אודות המשיח מובאת להלכה ברמב"ם⁵⁴, כדלעיל סעיף א.

משום שאחד החידושים העיקריים של „אחרית הימים“ הוא שכל אומות העולם יתוקנו באופן שבמקום לנצל את עוצמתם כדי לשלוט על ישראל, תנוצל עוצמה זו כדי לסייע לישראל, כנאמר⁵⁵ „היו מלכים אומניך ושרותיהם מיניקותיך“.

ולפיכך מוזכר הדבר בנבואת בלעם, שחל בה אותו ענין – שבכח הנבואה עצמו שבאמצעותו חפץ בלק לבצע את „לך נא ארה

הרעה „לך נא ארה לי את העם הזה... אולי אוכל נכה בו...“⁴⁶, ולכן אין זו סתירה ל„שם רשעים ירקב“, כי להיפך – הזכרה כזו רק מוסיפה לגנאי⁴⁷ ולרקב של שם הרשע.

כך גם לגבי קריאת שם הפרשה בשמו של בלק: כאשר ישראל משתמשים בשם „בלק“ כשם של פרשה בתורה, הם מתכוונים לשם „בלק“ כפי שהתורה מדברת אודותיו, שזוהי הזכרה שאינה לשם זכרון, אלא להיפך, הזכרה המבטאת את הגנאי של בלק⁴⁸.

ז. מעשה בלק – ברכה לישראל

ביתר עמקות:

אצל בלק אנו מוצאים, שלא זו בלבד שמחשבתו הרעה בוטלה, בדומה לביטול של עבודה זרה, אלא יותר מכך: בשכירתו את בלעם הוא הביא לידי תוספות לישראל, שהיהודים יבורכו בברכות נעלות ביותר, שזהו חידוש נעלה יותר ממה שנגרם באמצעות ביטול עבודה זרה:

כאשר מבטלים עבודה זרה, שהעבודה הזרה עצמה היא „כפירה באחדותו“⁴⁹, היא חייבת להתבטל לחלוטין⁵⁰.

ואילו במעשה בלק הביאה רשעותו ושנאתו לישראל, אשר משום כך שכר את בלעם לצורך „לך נא ארה לי...“, לידי סיוע

(46) פרשתנו כב, ו.

(47) ראה יומא שם (ושם ע"א במשנה). וראה מגילה ספ"ג (כה, סע"ב), „האי מאן דסנאי שומעני שרי לי לבווי“.

ולהעיר שדין זה בא בהמשך להדין דליצנותא דע"ז שריא. (48) ע"ד משנת „לקו"ש ח"ד ע' 91 ד, „זכור את אשר עשה לך עמלק“ אינו סתירה ל„תמחה את זכר עמלק“, כי ענינה זכירה לשם מחיית זכרו, ע"ש. (49) תניא פכ"ב, פכ"ד.

(50) כי גם הניצוצות קדושה המלוכשים בגקו"ט הם בתכלית ההעלם, עד שנחשך אורם (המשך תער"ב פרק שעד. סה"מ עת"ד ע' קג), ע"ד חתיכה נעשה נבילה (ד"ה ויגדלו הנערים תרס"ה).

לי...“ הוכרח בלעם להשתמש כדי לברך את ישראל⁵⁶.

ולכן זהו חלק מפרשת „בלק“⁵⁷.

(56) ע"פ המבואר בפנים יובן הא שהרמב"ם (הל' מלכים שם) מדגיש „אף בפרשת בלעם נאמר ושם נבא כו“ (וראה לקו"ש הנ"ל הערה 23, 74). ולהעיר מברכות (יב, ב): בקשו לקבוע פרשת בלק בק"ש.

(57) הטעם שהסדרה נקראת ע"ש בלק דוקא, ולא ע"ש בלעם (ויתחיל הסדרה: ויקרא בלעם ע"י בלק כי ראה בלק בן גו' – או כיו"ב) – נת' בשיחת ש"פ בלק תשל"ג (עפמ"ג בהפטורה (מיכה ו, ה), מה יעץ בלק .. (ורק) ענה אותו בלעם"ו).

לכאורה ה"י אפ"ל – כיון שבלעם אין לו חלק לעוה"ב (סנה' פ"א מ"ב) לא רצו לאסוקי בשמו – אבל אינו, כי הפי'

והשלימות בכך – „ועמדו⁵⁸ זרים ורעו צאנכם ובני נכר אכריכם וכורמיכם ואתם כוהני ה' תקראו...“ „מלאכתם נעשית על-ידי אחרים“⁵⁹ – תהיה בגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו, בקרוב ממש.

(משיחת ש"פ 9 בלק תשכ"ד)

שם דאפילו בלעם אין לו חלק לעוה"ב ומכש"כ בלק (ראה פיה"מ שם וכו').

(58) ישע"י סא, ה"ו. ברכות (לה, ב). וראה רמב"ם הל' תשובה ספ"ט וסוף הל' מלכים (ודס' הרמב"ם בכלל) שאו יהיו בני" בני" פנוין בתורה כו' ומלאה הארץ דעה גו'.

(59) קרוב לומר שזהו שינוי הביקורת וצ"ל: או"ה. וכן לקמן שם. – וראה זכר' ה, כג: מכל לשונות הגויים. שבת לב, ב ופרש"י שם.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

לְעוֹלָם וָעֶד

(* ולהעיר שבשנה זו חל ג' תמוז בשבוע דפ' בלק, וי"ב"ג תמוז מתברכים וש"פ בלק.